

2. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навчальний посібник / М. П. Крачило. – Київ : Вища школа, 1994. – 191 с.

3. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом О. Я. Савченко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://nus.org.ua/news/opublikuvaly-typovi-osvitni-programy-dlya-1-2-klasiv-nush-dokumenty/>

Мірошніченко Т.В.,

*кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*

ЕСТЕТОТЕРАПЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО РОЗВИТКУ ДУХОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Особливого значення в складних умовах нівелювання моральності, інтенсифікації освітнього процесу, стрімкого розвитку інформаційно-комунікаційних технологій набуває питання реалізація принципу духовності та духовного освоєння світу в професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів на засадах *естетотерапевтичної концепції формування особистості* [4].

Естетотерапевтичний підхід у професійній підготовці студентів полягає у широкому використанні різноматнітних технологій естетотерапії (казкотерапії, музикотерапії, фототерапії, пісочної терапії, арт-терапії тощо) з метою розвитку в студентів професійної мотивації, морально-духовної сфери, створення психологічно комфортних умов для їх творчої самореалізації й самоствердження.

Видатні педагоги-гуманісти (Г. Ващенко, Я. Коменський, Я. Корчак, А. Макаренко, А. Маслоу, К. Роджерс, С. Русова, В. Сухомлинський, К. Ушинський, Р. Штайнер та ін.) убачали у двох особистісних чинниках розвитку людини: духовності та естетизованості світосприйняття – основний сенс та шлях становлення повноцінної життєздатної та стійкої до всіляких життєвих негараздів людини. І сьогодні актуальною залишається теза про те, що найважливішим ядром розвитку особистості стає духовна сутність людини та її надзвичайна сприйнятливість до естетичного переживання Всесвіту.

У зміст поняття «духовність» сучасні науковці, філософи, учені вкладають ідею узгодженості, правильності, гармонійності буття людини у її найвищому рівні розвитку: «Духовність – це інтегративна якість психічної активності людини, яка виражає повноту та цілісність її внутрішнього життя, узгодженість її розуму, почуттів та волі, сполученість її світогляду та самосвідомості» [3, с. 136]. Таким чином, духовність через її міцний зв'язок з високою моральністю та естетизованістю несе в собі самодостатню естетотерапевтичну ідею гармонії та творчості, повної душевної, психологічної наснаги буттям. Тому основним ядром формування особистісного «Я» у естетотерапевтичному полі педагогічного процесу варто вважати духовну сутність особистості.

Цілком погоджуємося з думкою М. Боришевського про те, що важлива роль у виникненні та розвитку духовності належить саме емоційній сфері людини, її почуттям. «Духовно розвиненій людині притаманна багатобарвна палітра емоцій, почуттів, розмаїття форм і способів їх вияву: від зворушливих, бурхливих виявів своїх емоційних станів у зв'язку з певними явищами, подіями, вчинками, які стосуються життєво важливих людських цінностей, до їх стриманого, зовнішньо майже непомітного, але тим не менш сильного, внутрішньо напруженого переживання. Очевидно тому, спілкуючись з духовно багатою людиною, ми відчуваємо багатство і красу її внутрішнього світу. У неї

— естетичне сприйняття навколишньої дійсності, здатність відчувати невичерпність, безкінечність можливостей людини у вибудовуванні за законами краси власного «Я», у розгортанні гуманних людських взаємин» [1, с. 11].

На наше переконання, досить потужним терапевтичним потенціалом розвитку духовної сфери молоді володіє казкотерапія, основою функцією якої є формування «морального імунітету» особистості. Сучасна дослідниця-казкотерапевт Т.Д. Зінкевич-Євстигнеєва визначає дане визначення як «здатність людини протистояти негативним впливам духовного, ментального та емоційного характеру, що походять із соціуму» [2, с. 4]. «Моральний імунітет є тим природним механізмом, який формується психікою заради захисту «людського духу» та забезпечення внутрішніх умов щодо конструктивної самореалізації» [2, с. 5]. Більшість казок можна кваліфікувати як метафори життя. Використання їх у професійній підготовці майбутніх учителів початкових класів сприяють не тільки розвитку мислення, пам'яті, уваги, комунікативних навичок, а й допомагають студентам отримати позитивний досвід вирішення життєвих проблем.

Так, під час вивчення студентами дисциплін педагогічного циклу («Загальні основи педагогіки зі вступом до спеціальності», «Основи педагогічної майстерності», «Теорія і методика виховання», «Дидактика» та ін.) широко використовуємо інтегровані техніки казкотерапії, що спрямовані на збагачення внутрішнього духовного світу, розвиток особистісно-ціннісних орієнтацій, емоційного інтелекту, формування життєтворчих компетентностей тощо. Наприклад:

- колективне складання та подальший аналіз казки на орієнтовні теми: «Школа майбутнього», «Чарівний світ планети Щастя», «Казкова подорож країною Духовність»;

- придумування кінцівки притчі або казки («Притча про двох вовків», «Добро і зло», «Про любов, дружбу і милосердя», «Про щастя і добро», «Нескінченний хліб», «Небездоганний горщик», «Жебрак і правда»);
- музикомалювання казки (під музичний супровід зробити малюнок та скласти казку);
- проєктивні малюнки «Чарівна країна почуттів», «У кого (у що) зачаклувала мене Фея», «Моя родина в образах казкових героїв»;
- переказ казки від імені улюбленого та нелюбимого героїв;
- казкова психодрама тощо.

Залучення студентів до творчої естетотерапевтичної діяльності сприяє активізації мислення, поглибленню, систематизації їх знань з предмета, підвищенню професійного інтересу, а також забезпечує суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу, встановлення емоційних міжособистісних контактів.

Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової освіти на засадах естетотерапевтичного підходу являє собою процес формування багатогранної самодостатньої особистості, активного суб'єкта соціокультурної життєтворчості, становлення фахівця з високими етичними, естетичними, морально-духовними, когнітивними цінностями, здатного до інноваційної діяльності, світоглядно-ціннісної гуманізації навчально-виховного процесу школи I ступеня.

Список використаних джерел

1. Боришевський М. Й. Виховання духовності особистості / М. Й. Боришевський, Пилипенко Л. І., Пенькова О. І. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 231 с.
2. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Развивающая сказкотерапия / Т. Д. Зинкевич-Евстигнеева. – Санкт-Петербург, Россия: Речь, 2006 – 172 с.

3. Каган М. С. Эстетика как философская наука / М. С. Каган. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский гос. ун-т; Академия гуманитарных наук, 1997. – 283 с.

4. Федій О. А. Підготовка педагогів до використання засобів естетотерапії: теорія і практика: монографія / О.А. Федій. – Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2009 – 404 с.

Наконечна Л.Б.,

*кандидатка філологічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки
початкової освіти ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»*

**ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
(у процесі вивчення синтаксису української мови)**

Розділ «Синтаксис» є завершальним у курсі «Сучасної української мови» й узагальнює мовознавчі знання студентів бакалаврату, здобуті у процесі вивчення дисциплін мовного циклу. Майбутні вчителі початкової школи, опановуючи його, не тільки ознайомлюються з теоретичними основами синтаксичної будови української мови, характеристиками словосполучень і речень, але й удосконалюють свої практичні вміння правильно конструювати словосполучення, речення і текст, відповідно до синтаксичних норм української мови.

Практично в усіх темах з синтаксису наявний матеріал, який більшою чи меншою мірою стосується питань культури мовлення, як от: побудова словосполучень з граматичним зв'язком керування; координація між підметом і присудком у простому двоскладному реченні; прямий і зворотний порядок слів у реченні; пасивні конструкції у безособових односкладних реченнях; побудова